

Orkest van de Achttiende Eeuw

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in haar voornemensbrief van 10 juni 2020 de mogelijkheid geboden om te reageren op eventuele feitelijke onjuistheden in het advies van de Raad voor Cultuur van 4 juni jl. De reactie van De Vereniging van Maatschapsleden van Het Orkest van de Achttiende Eeuw (hierna: Orkest van de Achttiende Eeuw) is voorgelegd aan de raad, met het verzoek om te bezien of deze aanleiding geeft het advies over de aanvraag te herzien. In dit aanvullende advies reageert de raad op de gemelde feitelijke onjuistheden. Andere reacties dan feitelijke onjuistheden laat de raad buiten beschouwing.

In een reactie op het advies schrijft het Orkest van de Achttiende Eeuw dat het ensemble meent dat het op grond van zijn nationale en internationale reputatie thuishoort in de BIS. Ook onderstreept het ensemble de bijzondere positie van ensembles die zich met de historische uitvoeringspraktijk bezighouden. Het ensemble vindt dat het grote klassieke symfonische erfgoed met de keuze van de raad wordt vergeten. Hij vindt de stelling van de raad onjuist dat veel van de door het Orkest van de Achttiende Eeuw genoemde componisten en werken regelmatig bij andere ensembles en orkesten terugkomen.

De raad uit in zijn advies over het Orkest van de Achttiende Eeuw zijn waardering voor bovengenoemde aspecten van het ensemble. Met betrekking tot het grote klassieke symfonische erfgoed wijst hij erop dat in de BIS tevens acht klassieke symfonieorkesten zijn opgenomen die (delen van) dit erfgoed uitvoeren.

Het Orkest van de Achttiende Eeuw geeft aan dat het met betrekking tot educatie weliswaar geen of nauwelijks aandacht heeft voor bijvoorbeeld lagere scholen, maar wel andere projecten ontwikkelt. De genoemde projecten, zoals het betrekken van jonge dirigenten of conservatoriumstudenten, betreffen in de ogen van de raad echter geen educatie, maar talentontwikkeling. De raad heeft overigens waardering voor deze activiteiten.

Het Orkest van de Achttiende Eeuw meent dat presentatievormen beloond zijn ten koste van de kwaliteit van de uitvoering. De raad wijst erop dat de artistiek-inhoudelijke kwaliteit in de beoordeling van alle aanvragers leidend is geweest. In de afweging hebben vervolgens ook andere gronden een rol gespeeld, zoals toegelicht in de inleiding van het advies.

Het Orkest van de Achttiende Eeuw reageert verder op de vraag van de raad in hoeverre interpretaties bij het ensemble worden aangepast op basis van nieuwe inzichten uit onderzoeken. Het ensemble wijst erop dat de spelers lesgeven aan belangrijke Europese conservatoria en dat sommigen van hen ook een universitaire graad in het specifieke vakterrein bezitten. Ook wijst het ensemble in dit kader op de samenwerking met enkele bekende dirigenten op het gebied van de historische uitvoeringspraktijk. Hiermee draagt het ensemble naar eigen zeggen sterk bij aan interpretatieve vernieuwing.

De raad neemt de gegeven toelichting voor kennisgeving aan. Hij leest in de genoemde nevenactiviteiten van musici geen antwoord op zijn vraag in hoeverre het ensemble zich vanuit een onderzoekende houding bezighoudt met interpretatieve vernieuwing.

Het Orkest van de Achttiende Eeuw is het oneens met de constatering van de raad dat het ensemble in de aanvraag geen risico's of strategie bij tegenvallende inkomsten benoemt, en dat de raad een reflectie mist op het beloningsbeleid en de wijze waarop *fair pay* wordt gegarandeerd. Het ensemble meent dat 'in het wezen van een maatschapstructuur het heldere antwoord op beide vragen ligt besloten', omdat de musici gelijk delen in de opbrengsten na aftrek van de kosten. Een risico op een faillissement is hierdoor uitgesloten.

De raad vindt dat het feit dat musici gelijk delen in de opbrengsten niet betekent dat de betaling per definitie eerlijk is; dit model kan zonder bewuste beloningsstrategie ook (door de musici geaccepteerde) onderbetaling in de hand werken. Dit vindt de raad voor BIS-instellingen onwenselijk, reden waarom hij juist bij dit ensemble een toelichting hierop had verwacht.

Het Orkest van de Achttiende Eeuw spreekt zich verder uit tegen de opvatting van de raad dat een vertrouwenspersoon idealiter een onafhankelijke positie heeft ten opzichte van het bestuur. Het ensemble schrijft dat bestuurssecretaris C. Widlund, tevens psychotherapeut, in nauw overleg met de orkestleden is benoemd voor deze functie. Het licht toe dat bij het geringste gevaar van belangenverstremming een extern persoon wordt aangetrokken.

De raad vindt deze toelichting vertrouwenwekkend.

Het Orkest van de Achttiende Eeuw geeft aan dat het aanstellen van door de raad aanbevolen functionarissen op het gebied van marketing en educatie het budget te boven zou gaan en schrijft dat een maximaal deel van de middelen nu eenmaal naar de producties en de musici gaan, en een minimaal deel naar overhead.

De raad meent dat instellingen in de BIS voldoende geoutilleerd moeten zijn om al hun BIS-taken uit te voeren; marketing en educatie maken daar volwaardig deel van uit.

Het Orkest van de Achttiende Eeuw merkt op dat het moeten verantwoorden van het toepassen van de drie codes onevenredig veel druk legt op een organisatie. De raad wijst erop dat de subsidievereisten door de minister worden vastgesteld. Ook vindt hij het terecht dat een organisatie in de BIS moet kunnen reflecteren op zijn eigen functioneren ten aanzien van die vereisten.

Het Orkest van de Achttiende Eeuw verzoekt ten slotte de minister het raadsadvies te heroverwegen.

De Raad voor Cultuur heeft het Orkest van de Achttiende Eeuw positief beoordeeld, maar heeft na weging van de aanvragen binnen dezelfde categorie geadviseerd het Orkest van de Achttiende Eeuw geen subsidie toe te kennen. Voor een motivering over de afweging verwijst de raad naar zijn advies.

Conclusie

De Raad voor Cultuur ziet in de reactie van Orkest van de Achttiende Eeuw geen aanleiding zijn advies te herzien.